

Nisi anonimen

Zaupanje, ki ga nisi izbral

Preprosto povedano: s tvojo e-pošto lahko vsak v nekaj sekundah ugotovi, kje imaš račune, včasih pa tudi tvoj obraz in ime. To ni napaka: tako internet že od nekdaj deluje. Vprašanje ni, ali te lahko vidijo — ker te lahko —, temveč komu si prisiljen zaupati. In obstaja le eno mesto, kjer ni nikogar vmes: neposreden pogovor z ene naprave na drugo.

Dovolj je že elektronski naslov. Ne nujno tvoj: od kogarkoli. Vpiše se v peščico brezplačnih orodij — zakonitih, javnih, dostopnih vsakomur, ki jih želi poiskati — in v nekaj sekundah se prikaže seznam: na katerih storitvah je tista e-pošta registrirana, včasih slika profila, včasih ime in priimek, za katera je lastnik mislil, da jih ni dal nikomur. Ni ti treba biti strokovnjak. Ne vdrejo v nobeno geslo. Ne stori se noben zločin. Vse te informacije so bile že tam — objavljene, registrirane ali razkrite — in so le čakale, da se bo kdo potrudil in jih zbral.

Mamljivo je na to gledati kot na napako: vrzel, nepozornost, nekaj, kar bi moral nekdo popraviti. Vendar ni. To je normalno delovanje odprtega spleta. Vsakič, ko se registriraš v neko storitev, izpolniš obrazec, objaviš oceno ali se pojaviš v podatkovnem vdoru nekoga drugega, pustiš sled. Nobena od teh sledi sama po sebi ni huda. Težava — če sploh je težava — nastane, ko se te sledi povežejo, in povezati jih je preprosto.

Tukaj se veliko ljudi brani z razumnim stavkom: »ničesar nimam skrivati« ali »jaz pazim na svoje račune«. Prva izjava zamenjuje skrivanje z izbiro; k temu se bomo še vrnil. Druga pa prezre dejstvo, da večine tistih sledi nisi pustil ti: pustili so jih poslovni register, spletno mesto, ki je utrpelo vdor v podatke, znanec, ki je objavil fotografijo s tabo in te označil. Anonimnost na internetu skoraj nikoli ni lastnost, ki jo poseduješ; je kvečjemu neopaznost: začasno dejstvo, da se še nihče ni potrudil pogledati.

Doslej smo govorili o tem, kaj lahko ena oseba naredi v nekaj sekundah, ročno. Zdaj pa odstrani osebo. Kar je večino izmed nas varovalo leta, ni bila anonimnost, temveč pomanjkanje zanimanja: da bi te nekdo našel, se mora potruditi iskati, nihče pa nima časa iskati vseh. In prav te zadnje ovire — truda za iskanje — stroj nima. Avtomatiziran sistem lahko izvede isto navzkrižno preverjanje ne le proti eni tarči, temveč proti celotni populaciji; ne enkrat, temveč nenehno; ne zaradi suma, ampak privzeto. Kar je prej preiskovalcu vzelo ure in ure za posamezno osebo, se zdaj opravi na milijonih hkrati, ne da bi kogarkoli stalo časa ali pozornosti. Ni nam treba ugibati, kdo bi to želel storiti — podjetje, skupina, država —; dovolj je razumeti, da ni več treba izbirati, koga iskati. Lahko iščeš vse.

Zato je vprašanje »ali me lahko najdejo?« napačno. Odgovor je da, in tako bo vedno bolj pogosto. Koristno vprašanje pa je drugo: komu in koliko sem prisiljen zaupati, da bi lahko živel povezan? Ker to je tisto, kar dejansko počneš vsak dan, skoraj vedno brez premisleka. Zaupaš storitvi, kjer se registriraš, da bo dobro varovala tvoje podatke. Zaupaš svojemu operaterju, da ne bo prisluškoval tvojim klicem. Zaupaš aplikaciji za sporočanje, ki jo uporabljajo vsi — recimo WhatsApp —, da dela tisto, kar trdi, da dela. Zaupaš strežniku vmes, podjetju, ki ga upravlja, državi, v kateri se nahaja, brezplačnemu orodju, ki ga je nekdo objavil na spletu. Vsak od teh členov je odločitev o zaupanju. Razlika je le v tem, da skoraj nobene od teh odločitev nisi sprejel zavestno: prišle so v paketu. Te člene, ki se vrinejo medte in drugo osebo, v žargonu imenujejo posredniki zaupanja; samo ime pa je manj pomembno od ideje, da so tam in da jih je veliko.

Obstaja en iskren način, da vse to preveriš: naredi to sam s sabo. In za to ne potrebuješ od nas ničesar. Odpri brskalnik, vpiši tri ali štiri besede — nekaj takega kot »kaj internet ve o moji e-pošti« — in splet sam ti bo orodja ponudil na pladnju. Ta preprostost je že sama po sebi pol odgovora: če jih ti najdeš v desetih sekundah, lahko vsakdo najde tisto, kar ta orodja povedo o tebi.

Zavestno ti ne ponujamo svojega seznama. Če bi ti ga dali, bi nam moral zaupati: da smo dobro izbrali, da bodo ta spletna mesta še vedno zanesljiva čez pet let, da za nobenim od njih — danes ali jutri — ne stoji nekdo s slabimi nameni. Tega ne moremo obljubiti za strani, ki jih ne nadziramo, in raje ne dajemo obljub, ki jih ne moremo izpolniti. Prav o tem, dobesečno, govori ta članek. A če to iščeš sam, ima to svojo ceno: iskalnik ne loči legitimnega od pasti. Postaviti stran, ki oponaša resnično orodje, zahteva tvoj e-mail in ga obdrži, je trivialno. Zato je dobro, preden karkoli kamorkoli napišeš, znati prebrati naslov.

Opomba — preberi naslov preden mu zaupaš. Lažna stran lahko pravo kopira do zadnje slikovne pike; česar pa skoraj nikoli ne more ponarediti, je njen naslov. Preden karkoli napišeš na spletnem mestu, preberi naslovno vrstico, ne same strani. Ime, ki je glavno, je tisto, ki se drži leve strani zadnjega dela (.com, .org, .si): pri varna-banka.cudna-stran.top pravi lastnik ni tvoja banka, temveč cudna-stran.top. Bodi nezaupljiv do zamenjanih črk (0 namesto o), odvečnih besed, vezajev tam, kjer jih ne pričakuješ, in čudnih končnic. Ključavnica in https povesta le to, da je povezava šifrirana — ne pa, da je lastnik pošten —: tudi prevarant ima lahko ključavnico. In prvi rezultati, označeni kot »oglas«, so tam zato, ker je nekdo plačal, ne pa zato, ker bi bili zanesljivi. Vsako od teh preverjanj je v bistvu isto vprašanje: koliko zaupam temu naslovu in zakaj?

Ko pridemo do te točke, je vredno opisati nasprotje vsega tega: kanal brez posrednikov. Dve osebi, sami na vrhu gore, se pogovarjata. Vmes ni nobenega poštarja, telefonske centrale, strežnika, podjetja, ne države. In vendar, pazi: niti tam zaupanje ne izgine. Če drugi osebi zaupaš skrivnost, ji pač zaupaš. Tega zaupanja ni mogoče odstraniti — in sploh ni potrebno —, ker je edino, ki si ga resnično izbral: veš, komu zaupaš, in zakaj.

Česar pa na gori ni, je vse ostalo. Nikogar ni vmes. In prav ta, in noben drug, je edini model, ki ga je mogoče pošteno poustvariti v digitalnem okolju: neposreden kanal z ene naprave na drugo, brez česar koli in kogar koli na poti. To ne odpravi zaupanja — to bi bila laž —; odpravi posrednike. Pusti te samega z edinim neizogibnim zaupanjem, tistim, ki si si ga dejansko izbral. Mimogrede, to je tudi arhitektura, iz katere pišemo te strani; vendar ta argument stoji sam zase, ne glede na to, kdo ga zgradi.

Zato ne, nisi anonimen, in najverjetneje ne boš nikoli več. Vendar to nikoli ni bila pomembna bitka. Ne moreš živeti — niti brskati po spletu — ne da bi komu zaupal; kdor to poskusi, ni bolj svoboden, je samo bolj osamljen. Zrelost ni nezaupanje, ki je le druga oblika naivnosti. Je biti zahteven: vedeti komu daješ svoje zaupanje, koliko ga daješ, v zameno za kaj in — predovšetkým — vedeti, kdaj ga nekomu daješ, ne da bi se za to sploh odločil.

Skoraj nič v življenju ni črno ali belo; skoraj vse živi v sivini vmes, in učenje gibanja v tej sivini je velik del tega, kar pomeni imeti zdravo presojo. Edina izjema je tisto, kar je že tovarniško narejeno dobro: tisto, kar od tebe po svoji zasnovi ne zahteva, da zaupaš komur koli drugemu, razen osebi, s katero si se že odločil govoriti. Ostalo — vse ostalo — je vprašanje koliko in komu.

Opomba uredništva: ko ti Cuadernos navajajo podjetja ali izdelke, to ni namenjeno obtoževanju. Tisti, ki jih gradijo, opravljajo delo, ki ga milijoni ljudi uporabljajo in cenijo. To, na kar opozarjamo, je strukturno — model, ne blagovna znamka. Blagovne znamke se pojavljajo kot primer, ker jih bralec prepozna.

Viri in nadaljnje branje

- OSINT (obveščevalna dejavnost iz odprtih virov) — zbiranje informacij iz že javno dostopnih podatkov; ni ne vdor ne vohunjenje.
- Reglamento (UE) 2016/679 (RGPD) — o obdelavi osebnih podatkov, vključno z združevanjem podatkov, ki so bili posamično že javni.
- Javni registri (poslovni, sodni, nepremičninski) — legitimen in obilen vir osebnih informacij v skoraj vsej Evropi.

- V isti zbirki: zvezka o šifriranju od konca do konca in »Česar podpis ne more popraviti« razvijata, iz drugega zornega kota, isto idejo.

[← Prejšnji Česa podpis ne more popraviti](#)

Zadnja branja

- [Razmislek · 27. maj 2026 Česa podpis ne more popraviti](#)
- [Analiza · 26. maj 2026 Dejanska vs. navidezna zasebnost: vprašanja, ki si jih je smiselno zastaviti](#)
- [Analiza · 25. maj 2026 Self-hosting kot profesionalna praksa](#)

Vzemite ta članek s seboj, kamor koli ga potrebujete.

[↓ Markdown](#) [↓ Navadno besedilo](#) [↓ PDF](#)

Datoteka bo prenesena v vašo napravo. Od tam jo lahko shranite, uvozite v Solo2 ali delite, kjer koli želite. Cuadernos ne odloča o cilju namesto vas.

Voščeni pečat · SHA-256 e2759303d9c2342c65360ee6d246d93bd328fc6c863351ff10da3750100a494c

[Funkcije](#) [Novosti](#) [Blog](#) [Pomoč](#) [O nas](#) [Kontakt](#)
[Preglednost](#) [Verifikacija](#) [Zasebnost](#) [Pogoji](#) [Piškotki](#)

Cuadernos Lacre · Publikacija podjetja [Menzuri Gestión S.L.](#) ·
napisal R.Eugenio · uredila ekipa [Solo2](#).

To spletno mesto ne uporablja piškotkov. Vse, kar naloži vaš brskalnik, smo napisali ali nadzorujemo mi in je gostovano na naših evropskih strežnikih: anonimni števec obiskov (Umami, samostojno gostovan) in minimalni JavaScript, potreben za izbirnik jezika in vašo izbiro svetle/temne teme, ki se shrani v vaši lastni napravi. Brez virov tretjih oseb, brez sledilnikov, brez profiliranja, brez deljenja podatkov. Če nas želite spremljati: [RSS](#).